

Kanta-Hämeen väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE) 17. epävirallinen kokous

Aika: perjantai 25.1.2019 klo 9.30–11.30

Paikka: Vanajan Parvi, Vanajantie 10 B, 5. kerros, 13110 Hämeenlinna

Osallistujat:

Kokouskutsu ja -materiaali lähetetään varsinaisille- ja varajäsenille. Varsinaiset jäsenet ilmoittavat varajäsenilleen kokoukseen osallistumisesta ollessaan estyneitä.

Väliaikainen valmistelutoimielin

Apulaiskaupunginjohtaja Juha Isosuo, Hämeenlinna, puheenjohtaja

~~Maakuntajohtaja Anna-Mari Ahonen, Hämeen liitto, varapuheenjohtaja~~

Kaupunginlakimies Merja Korhonen, Hämeenlinna

Kunnanjohtaja Tanja Matikainen, Janakkala kohdasta 3 alkaen

Sosiaali- ja terveysjohtaja Jouni Sakomaa, Riihimäki

~~Talvusjohtaja Leena Järvenpää, Forssa~~

Kunnanjohtaja Jarmo Määttä, Jokioinen kohtaan 4 saakka

~~Vt. sairaanhoitopiirin johtaja Seppo Ranta, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri~~

Hallintojohtaja Miia Luukko, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri

Pelastusjohtaja Esa Pulkkinen, Kanta-Hämeen pelastuslaitos

Ylijohdaja Tommi Muilu, Hämeen ELY-keskus kohtaan 4 saakka

Johtaja Eija Mannisenmäki, Hämeen TE-toimisto

Kunnanjohtaja Mikko Salmela, Loppi kohtaan 4 saakka

Henkilöstön edustajat

Johanna Rantanen, Juko

Anita Mäkelä, Julkisen alan unioni

~~Päivi Kaisla, Tehy, KOHO~~

Esittelijät

Muutosjohtaja Matti Lipsanen

Muutosjohtaja Jukka Lindberg

Sihteeri

projektiassistentti Helna Luoto

Asiantuntijat

projektipäällikkö (talous) Mauno Rönkkö

Esityslista:

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.34. Todettiin kokouksen läsnäolijat.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Väliaikaisen valmistelutoimielimen edellisen kokouksen muistio on lähetetty kokouskutsun liitteenä.

Liite 1: Edellisen kokouksen muistio.

Esitys: VATE hyväksyy edellisen kokouksen muistion.

Päätös: Esityksen mukaan.

3. Maakunta- ja sote-uudistuksen ajankohtaiskatsaus

Muutosjohtajien ajankohtaiskatsaus esitellään kokouksessa.

Esitys: VATE käy keskustelun ja merkitsee maakunta- ja sote-uudistuksen ajankohtaiskatsauksen tiedoksi.

Käsittely: Tanja Matikainen saapui kohdan käsittelyn aikana klo 9.44.

Rantanen toivoi, että aikataulutuksessa huomioitaisiin yt-elimen toimintavalmius 16.4. kokousta silmällä pitäen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

4. Vuoden 2021 koetalousarvion laadinta

Väliaikainen valmistelutoimielin käsitteli maakunnan koetalousarvion laadintaa kokouksessaan 19.6.2018. Tuolloin esitellyn aikataulun mukaan maakuntien koetalousarviot oli tarkoitus laatia syksyn 2018 aikana ja ne tuli palauttaa tasapainotettuina valtiovarainministeriöön 15.11.2018 mennessä. Alueuudistuksen aikataulun tarkennuttua siten, että palvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille vuoden 2021 alusta alkaen, on myös maakuntien koetalousarvioiden laadinnan aikataulua myöhennetty. Vuoden 2021 koetalousarviot laaditaan maakunnissa syksyllä 2019. Koetalousarvion valmistelee ja hyväksyy väliaikainen valmistelutoimielin.

Maakuntavalmisteluja on kehoitettu harjoittelemaan koetalousarvion laadintaa mahdollisuuksien mukaan kuluvan talven aikana ja lähettämään tulokset valtiovarainministeriöön helmikuun 11. päivään mennessä. Kerättävien tietojen on tarkoitus palvella maakuntia ja valtionhallintoa maakuntauudistuksen valmistelussa

mm. syventämällä näkemystä yleiskatteisen määrärahan riittävydestä sekä ensimmäisten toimintavuosien rahoitus- ja sopeuttamistarpeista.

Oma Hämeen maakuntavalmistelussa kootaan koetalousarvion taloustietojen harjoitusversio joului-, tammikuussa kuntien ja kuntayhtymien toimittamien sosiaali- ja terveystoimen vuoden 2021 taloussuunnitelmatietojen ja maku-vastuuvalmistelijoiden vuoden 2021 tuloja ja menoja koskevien asiantuntija-arvioiden pohjalta. Näiden lisäksi harjoitusversioon sisällytetään nykyisten tietojen mukaiset, todennäköiset toiminnan käynnistymisestä aiheutuvat muutoskustannukset.

Harjoitusversio laaditaan talousarvion tavoin siten, että maakunnan tulot ja menot ovat tasapainossa viimeistään talousarviovuotta seuraavana vuonna. Väliaikaisen valmistelutoimielimen linjattua tarvittavat tasapainotustoimenpiteet koetalousarvion harjoitusversio viimeistellään lopulliseen muotoonsa Oma Hämeen maakuntavalmistelussa.

Koetalousarvio laaditaan varsinaista talousarviota yleisemmällä esitystarkkuudella ja harjoitusversiossa esitystarkkuutta on karkeistettu edelleen, erityisesti koska maakunnan organisaatorakenteesta ei ole vielä päätöksiä. Harjoitusversio sisältää tuloslaskelman tiliryhmittäin, rahoituslaskelman, käyttötalouden tulot ja menot tehtäväkohtaisesti, investoinnit hankeryhmittäin sekä henkilöstön lukumäärän tehtäväkohtaisesti.

Tulot

Maakunnan keskeisimmät tuloerät ovat valtiota saatava yleiskatteinen rahoitus sekä maakunnan keräämät asiakasmaksut. Lisäksi maakunnalla on vähäinen määrä myyntituloja ja muita toimintatuottoja, joiden ennakoidaan pysyvän muutosvaiheessa aiemmalla tasolla. Maakunnan mahdollisuudet säädellä tulovirtaansa ovat pienet, eikä tätä koskevilla toimenpiteillä ole käytännössä taloutta tasapainottavaa vaikutusta.

Vuonna 2021 maakuntien valtiolta saama yleiskatteinen rahoitus perustuu vuoden 2019 toteutuneiden menojen ja vuoden 2020 talousarvioiden menojen keskiarvoon, jota korjataan hintaindeksillä ja josta poistetaan kuntien hyte-kertoimen rahoitusosuus, 29,8 miljoonaa euroa. Tämän kaventaa Kanta-Hämeen maakunnan rahoitusta noin 1 miljoonalla eurolla. Vuosina 2022–2025 toteutuneiden menojen painoarvo maakunnalle kertyvän rahoituksen määräytymisessä laskee 20 % vuosittain ja vuodesta 2026 alkaen rahoitus perustuu kokonaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden tehtävien laskennalliseen rahoitusmalliin. Kanta-Hämeen rahoituksen ennakoidaan alenevan laskennalliseen rahoitusmalliin siirryttäessä sen hetkiseen palvelutarpeeseen nähden reaalisesti runsaan 10 miljoonaa euroa. Ikärakenteen heikentymisen ja palvelutarpeen kasvun myötä yleiskatteisen rahoituksen määrä pysyy kuitenkin lähes ennallaan ja nimellishinnoin tarkasteltuna se on nouseva.

Asiakasmaksukertymään ei ole odotettavissa suurta muutosta, koska kuntien ja kuntayhtymien maksut ovat jo pääsääntöisesti enimmäismääräisiä. Maksujen yhdenmukaistamisen odotetaan kasvattavan maksutuloja noin 0,5 miljoonaa euroa.

Menot

Maakunnan menojen lähtökohtana on toimintojen vuoden 2020 talousarvion mukainen menotaso, toiminnoille kaavailut muutokset vuodelle 2021 sekä maakunnan toiminnan käynnistämiseen liittyvät muutuskustannukset. Lisäksi maakunta joutuu kattamaan omat investointimenonsa saamallaan tulorahoituksella.

Kuntien ja kuntayhtymien taloussuunnitelmat painottuvat pitkälti tulevaan talousarviovuoteen ja vuodelle 2021 on hahmoteltu tässä vaiheessa hyvin vähän toiminnallisia muutoksia. Toiminnalliset muutokset kytkeytyvät usein käynnissä oleviin tilahankkeisiin, joiden määrä on tällä hetkellä pieni.

Pääosa maakunnan menojen kasvusta aiheutuu maakunnan toiminnan käynnistymiseen liittyvistä muutuskustannuksista: tilakuluista, ylimääräisistä ICT-kustannuksista ja hallintokuluista. Muutuskustannuksista aiheutuva äkillinen lisämenopaine on huomattava ja sen hoitaminen kokonaan rahoituslaskelman mukaisella yleiskatteisella määrärahalla on lyhyellä aikavälillä erittäin haasteellista.

Tilakulujen kasvu aiheutuu vuokranlaskentaperusteiden muutoksesta. Kunnille maksettavan vuokran määrä kasvaa, ja Maakuntien tilakeskukselle siirtyvistä tiloista kerättävä vuokra on huomattavasti suurempi kuin tilojen aiempi hoitokulu. Tilakulut jäävät pysyvästi uudistusta edeltävää aikaa korkeammalle tasolle. Maakunnan mahdollisuudet vaikuttaa vuokrakuluihin ovat hyvin pienet etenkin ennen vuotta 2024, koska kunnilta vuokrattavia tiloja ei ole mahdollista irtisanoa tätä ennen.

Ylimääräisiä ICT-kustannuksia aiheutuu uudistukseen liittyvistä tietojärjestelmähankinnoista, joiden käyttöönotto viedään loppuun vasta vuoden 2021 puolella järjestämisvastuun jo siirrettyä maakunnalle. Lisäksi digipalvelujen kehittäminen on välttämätöntä heti uudistuksen alkuvuosina. ICT-muutuskustannukset ovat pääasiassa kertaluonteisia.

Maakunnan hallintoon liittyviä muutuskustannuksia syntyy erityisesti järjestäjän ja tuottajan toimintojen eriyttämisestä, ja niiden lopullinen laajuus täsmentyy, kun maakunnan hallintorakenne on selvillä. Hallinnon muutuskustannusten määrä on laskeva ajan kuluessa, kun hallinnon henkilöstön tehtävä rakenne sopeutuu vastaamaan uuden organisaation tarpeita.

Hankalimmin ennakoitavia muutuskustannuksia ovat lomapalkkavelasta sekä palkkaharmonisoinnista aiheutuvat menot. Maakunta joutuu varautumaan henkilöstön mukana siirtyvän lomapalkkavelan maksuun ainakin niiden henkilöiden osalta, jotka siirtyvät maakunnan yhtiöihin, tai eläköityvä, tai poistuvat muuten maakunnan palveluksesta. Lomapalkkavelkaa vastaava menoerä ei sisälly maakuntien menojen siirtolaskelmaan, jonka perusteella yleiskatteinen rahoitus määräytyy. Henkilöstön palkkaharmonisoinnista aiheutuvien pysyvien kustannusten syntyminen ajoittunee pääosin vuosille 2022 ja 2023. Lopulliset henkilöstön lomapalkkavelasta sekä palkkaharmonisoinnista aiheutuvat kulut ovat laskettavissa vasta niiden toteuduttua.

Varsinaisten muutuskustannusten lisäksi ylimääräisenä menoeränä on muiden henkilösivukulujen kasvu. Etenkin kuntayhtymissä nämä ovat toteutuneet maakuntien ennakoitua toteumaa pienempinä.

Maakunnan oma investointitarve on nykyiseen toimintaan verrattuna vähäinen, kun tilakantaan kohdentuvat investoinnit siirtyvät Maakuntien tilakeskukselle ja muille vuokranantajille. Maakunnan omat investoinnit kohdistuvat lähinnä tarvittavaan irtaimiston ja ICT:n hankintoihin.

Esitys: VATE merkitsee tiedoksi koetalousarvion laadinnan tilanteen ja linjaa koetalousarvion harjoitusversion tasapainottamiseen tarvittavat toimenpiteet.

Käsittely: Jarmo Määttä, Mikko Salmela ja Tommi Muilu poistuivat kohdan käsittelyn aikana.

Keskustelussa todettiin, että talouden ennakointi vaatii kunnilta kehittämistoimia jo ennen maakuntien aloitusta.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

5. Maakunnan talouden ja toiminnan neuvottelupäivä 20.3.

Maakuntavalmistelujen ja ministeriöiden väliset simulaationeuvottelut on koottu keväällä 2019 yhden päivän aikana pidettäväksi maakunnan talouden ja toiminnan neuvottelupäiväksi. Päivien tavoitteena on koota monialaisen maakunnan tehtävät kokonaisuudeksi, jota maakunta ja valtioneuvosto käsittelevät. Kanta-Hämeen neuvottelupäivä on 20.3. Hämeenlinnassa. Neuvotteluja varten varataan koko päivä.

Valtion puolelta neuvottelussa ovat edustettuna ainakin VM, STM, TEM, MMM, YM, LVM, SM sekä OKM. Maakunnan puolelta neuvotteluun kootaan valmistelun kannalta keskeisimmät tekijät ja tahot. Neuvottelupäivään on ajateltu osallistuvan noin 30 henkeä sekä ministeriöistä että maakunnasta. Ministeriöt ja maakunta valmistelevat neuvottelupäivän sisällön yhteistyössä.

Maakunnan tilannekuvan valmistelua varten valtioneuvosto on pyytänyt maakuntia valmistelemaan yhteenvedon maakunnan ja sen tehtävien tilasta. Tammikuun alussa valtiovarainministeriöön lähetetty materiaali on liitteenä.

Liite: Kanta-Hämeen tilannekuva neuvottelupäivää varten (esityslistan liite 2), Kanta-Hämeen aluekehityksen laadullinen tilannekuva (esityslistan liite 3)

Esitys: VATE merkitsee tiedoksi maakuntien neuvottelupäivän ja käy keskustelun neuvottelupäivään valmistautumisesta.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

6. Muut esille tulevat asiat

7. Tiedoksi

- Hämeenlinnan Seudun Omaishoitajat ry on tehnyt 10.12.2018 päivätyn aloitteen maakunnallisen omaishoidon neuvottelukunnan perustamisesta maakuntaan. Kyseinen aloite on saapunut maakuntavalmisteluun 3.1.2019. Asiaa on käsitelty maakuntavalmistelun johtoryhmässä 7.1.2019 ja valmistelun lähtökohdaksi linjattiin yksi järjestöasiainneuvottelukunta, jonka alaisuudessa voidaan tarpeen mukaan järjestää teemakohtaisia kokoontumisia (esim. foorumi, tms. nimikkeellä). Järjestöasiainneuvottelukunnan rakenteen ja toiminnan valmistelu on tällä hetkellä vielä alkuvaiheessa. VATE on hyväksynyt 19.6.2018 esityksen järjestöasiain neuvottelukunnasta.
- 8-tähden sairaalavalmistelu on siirtynyt yhtiön/osuuskunnan sisällöllisen valmistelun vaiheeseen. Oheisessa liitteessä on kevään 2019 skenaariotyöpajojen teemat ja aikataulutus.

8. Seuraavat kokoukset

- 14.2. klo 13–15
- 14.3. klo 13–15.30
- 16.4. klo 9.30–12
- 14.5. klo 9.30–12
- 11.6. klo 9.30–12

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.28.